

Työ ja turva -osasto/EK/ea

22.1.2019

Eduskunnan hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi**HE 273/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta**

Kansainvälistä suojelua koskeva uusintahakemusmenettely

Hallituksen esityksen yhtenä tavoitteena on vähentää kansainvälistä suojelua koskevan uusintahakemusmenettelyn väärinkäyttömahdollisuuksia ja ohjata hakijat esittämään kaikki tiedossaan olevat kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen kannalta merkitykselliset seikat ja perusteet jo ensimmäisen hakemuksen yhteydessä.

Lisäksi ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön matkustusasiakirja voitaisiin ottaa viranomaisen haltuun, kunnes hakijalle on myönnetty oleskelulupa tai hän poistuu maasta. SAK pitää näitä muutosehdotuksia perusteltuina. Kuten esityksessä todetaan ei ole toivottavaa, että Suomeen muodostuisi kasvava joukko kielteisen kansainvälistä suojelua koskevan päätöksen saaneita henkilöitä, joita ei voitaisi palauttaa koti- tai pysyvään asuinmaahansa matkustusasiakirjojen puuttumisen vuoksi. Jos maasta poistaminen ei ole mahdollista, voisi tämä muodostaa vetotekijän, joka lisäisi laitonta maassa oleskelua. SAK näkee, että ehdotetut muutokset parantaisivat turvapaikkamenettelyn läpinäkyvyyttä.

Kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeuden kesto

Kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeuden kestoa (80 §) koskevaan pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka mukaan työnteko-oikeus päättyisi, kun käännättämisspätös tulee täytäntöönpanokelpoiseksi. Uusintahakemuksen jättämisestä alkaisi työnteko-oikeudelle uusi kolmen tai kuuden kuukauden karenssi ja oikeus päättyisi sen mukaan, onko tehty uusi päätös maasta poistamisesta vai jääkö edellinen päätös täytäntöönpanokelpoiseksi. SAK kannattaa tätä hallituksen esitystä. Ei olisi perusteltua, että hakijalla olisi työnteko-oikeus, vaikka hänellä olisi samalla velvollisuus poistua maasta. Myös harmaan talouden torjunnan kannalta on tärkeää, että työmarkkinoille sijoittuvat ulkomaalaiset tulevat lähtökohtaisesti tätä tarkoitusta varten luotujen maahantulomenettelyjen kautta.

Työntekijän oleskeluvan jatkolupa toisen ammattialan työhön

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muuttaa ulkomaalaislakia siten, että tietyissä tilanteissa luovuttaisiin työvoiman saatavuusharkinnasta

Työ ja turva -osasto/EK/ea

22.1.2019

haettaessa työntekijän oleskeluluvan jatkolupaa. Muutosesitys ulkomaalaislakiin koskisi tapauksia, joissa vähintään vuoden Suomessa työntekijän oleskeluluvan nojalla työskennelleen ulkomaalaisen hakiessa jatkolupaa toisen ammattialan työhön, TE-toimisto ei selvittäisi sopivan työvoiman saatavuutta työmarkkinoilta. TE-toimisto ei myöskään selvittäisi sitä, estäisikö oleskeluluvan myöntäminen työmarkkinoilla jo olevan henkilön mahdollisuutta työllistyä.

Esityksessä todetaan, että alanvaihtajien määrä on erittäin pieni ja esityksen vaikutukset työllisyyteen olisivat todennäköisesti vähäiset. Ehdotettava laki ei johtaisi työntekijän oleskelulupamenettelyn väärinkäyttöön, koska edellytyksenä on, että ulkomaalainen on työskennellyt työntekijän oleskeluluvan nojalla vähintään yhden vuoden. Ehdotus parantaisi jo työmarkkinoilla olevien ulkomaalaisten mahdollisuuksia ammatilliseen liikkuvuuteen ja lisäisi jonkin verran työvoiman tarjontaa aloilla, joilla työvoiman saatavuus on vähentynyt ja kohtaanto-ongelmat yleisiä.

SAK näkee, että edellä mainituin perustein alanvaihtajia koskevan ulkomaalaislain uudistuksen suhteen voidaan edetä esitetyllä tavalla. Uudistus edellyttäisi kuitenkin sitä, että alanvaihtajille uutta työlupaa myönnettäessä TE-toimisto edelleen arvioisi työntekijän kyvyn ja halun suoriutua työnantajavelvoitteistaan. Sujuva lupakäsittely ei saa kuitenkaan tarkoittaa työehtojen heikentymistä. Työehtojen ennako- ja jälkivalvonnan on oltava tehokasta ja ulkomaalaisten työntekijöiden oikeudet turvatut.

SAK ehdottaa oleskelulupaprosessin sujuvoittamista ja kehittämistä työehtojen tarkistuksen osalta. TE-toimiston resursseja voitaisiin säästää työllistymisen edistämiseen, ja sen sijaan ammattiliitot voisivat ottaa työehdot tarkistukseen ennakovalvonnan yhteydessä. Liitoilla olisi siihen parasta asiantuntemusta, kun ovat sopimukset solmineet. Vastaavalainen käytäntö on voimassa Ruotsissa, vaikka sikäläinen oleskelulupaprosessi on sinänsä yksivaiheinen.

SAK pitää edelleen tärkeänä, että ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinta säilytetään, eikä kannata siitä luopumista kokonaan.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätietoja: Eve Kyntäjä, maahanmuuttopolitiikan asiantuntija, puhelin 0400 513 162